

GUIDE TIL HJÆLP OG STØTTE

FORÆLDRE TIL ET
**BARN MED FYSISK ELLER
PSYKISK HANDICAP**

INDHOLD

Forord..... 3

HVEM KAN HJÆLPE JER?

Kommunen 5

Familievejlederordningen 5

Kommunens sagsbehandler 6

PPR 8

VISO 8

DUKH 8

Forældre- og handicaporganisationer.. 8

Danske Handicaporganisationer..... 9

Sjældne Diagnoser 9

Søskendenetværk og -grupper..... 9

Internet og facebook..... 10

DET KAN I FÅ HJÆLP TIL

Sundhed og behandling11

 Psykologstøtte11

 Fysioterapi og andre
 sundhedsydelse 12

 Behandlingsredskaber 12

Økonomisk støtte og hjælpemidler ... 13

 Merudgifter..... 13

 Tabt arbejdsfortjeneste 13

 Hjælpemidler 14

 Støtte til bil 14

 Boligændringer 14

Andre former for støtte og udredning 15

 Afløsning og aflastning –
 for at lette jer som forældre..... 15

 Særlig støtte – til jeres barn 16

 Børnefaglig undersøgelse 16

 Anbringelse uden for hjemmet.....17

RETSSIKKERHED OG KLAGEREGLER

Partshøring 18

Aktindsigt..... 18

Klageregler 18

BARNETS ALDERSTRIN

Rådgivning før fødslen 20

0-3 år

 Sundhed, trivsel og pasning..... 20

3-7 år

 Børnehave, specialtilbud
 og skolestart..... 21

7-12 år

 Skole, specialundervisning
 og fritidstilbud..... 23

12-14 år

 Fritidsaktiviteter, fællesskab
 og ledsageordning 24

14-16 år

 Ungdomsliv, uddannelse
 og fremtidsplaner 25

16-18 år

 Ungdomsuddannelse, overgang til
 voksenlivet og ændrede regler 26

Forældre til et barn med fysisk eller psykisk handicap – Guide til hjælp og støtte (elektronisk udgave)

1. oplag, 01/2013 | Udgiver: Socialstyrelsen, 2013 | Tekst og redaktion: Lene Byriell, SPURK, og Marie Louise Knigge, Socialstyrelsen | Foto: iStockphoto, Shutterstock | Layout: D-Grafisk, David Lund Nielsen

Tryk: Aka-Print, Århus | Oplag 10.000 | Pjecen findes også på www.socialstyrelsen.dk | ISBN 978-87-92905-64-2

FORORD

Kære forældre

Denne guide er til jer, der venter eller er forældre til et barn med handicap.

Som forældre er I – med det kendskab I har til jeres barn og jeres dagligdag – afgørende for at sikre den bedst mulige indsats for jeres barn og jeres familieliv.

Med denne guide får I en gennemgang af de vigtigste tilbud om hjælp og støtte samt en række henvisninger til, hvor I kan søge mere viden – både i de gældende regler (find dem på www.retsinformation.dk) og i relevant informationsmateriale om de forskellige emner.

I kan også slå op på barnets alder og finde den information, der er særlig vigtig på dette alderstrin.

I guiden bruges begrebet handicap bredt som en samlet betegnelse for alle former for – og grader af – funktionsnedsættelse. Men den henvender sig først og fremmest til jer, hvis barn har en *betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller en indgribende kronisk eller langvarig lidelse*.

Guiden kan downloades fra Socialstyrelsens hjemmeside: www.socialstyrelsen.dk

Livet med et barn med et omfattende handicap er ikke nødvendigvis alvorligt og trist – det er bare helt, helt anderledes, end hvad jeg havde forventet, da jeg var gravid. [Mor til 11-årig dreng](#)

HVEM KAN HJÆLPE JER?

KOMMUNEN

Det er jeres kommune, der er hovedindgangen til de offentlige hjælpe- og støttetilbud, der findes til jer, der har fået et barn med fysisk eller psykisk handicap. Kommunen skal tilbyde jer gratis rådgivning, undersøgelse og behandling.

Det er den enkelte kommune, der – med udgangspunkt i lovgivningen – vurderer og afgør, hvilke tilbud om hjælp og støtte I kan få. Vær opmærksom på, at hver enkelt kommune selv fastlægger sit serviceniveau inden for lovens rammer. Det betyder, at tilbuddene kan variere fra kommune til kommune.

Støtten gives normalt i forhold til en vurdering af hele jeres families samlede situation – men med særligt fokus på jeres barns behov.

” Vi følte os meget imødekommet i den første periode. Men vi opdagede alligevel hurtigt, at det var vigtigt at vide, hvilke behov vi selv havde – og at turde sige dem højt. Kommunen kommer jo ikke med en samlet pakke af hjælpemidler og tiltag – nogle behov skal man selv sige højt og søge om.

Mor til 5-årig pige

FAMILIEVEJLEDER- ORDNINGEN

Får jeres barn konstateret *en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne*, skal I tilbydes familievejledning.

I skal have tilbudt en rådgivende samtale senest tre måneder efter, at kommunen har fået kendskab til, at jeres barn har en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne. Dette gælder uanset, hvornår i jeres barns liv funktionsnedsættelsen bliver konstateret. Bliver I ikke kontaktet, så opsøg selv kommunen.

Formålet med familievejledningen er at hjælpe jer med at finde rundt i de forskellige muligheder for støtte. Familievejlederen skal bl.a. fortælle om jeres rettigheder, henviser jer til, hvor I kan få mere viden, og hjælpe jer med at få kontakt til andre familier med børn med handicap.

” Det er lidt af en kolbøtte at komme fra at føle sig fri og uafhængig – og til at være dybt afhængig af den hjælp, vi kan få fra kommunen. Man får kontakt med mange forskellige sagsbehandlere, som man så også skal have til at arbejde sammen for at kunne få det bedste resultat lige for os.

Mor til 5-årig pige

Det er familievejlederen, der – i tæt dialog med jer – skal oplyse om de former for hjælp og støttetilbud, der kan være relevante for jer. Det er ikke familievejlederens opgave at *beslutte*, hvilke konkrete former for hjælp og støtte, I kan få. Der er alene tale om rådgivning.

Det er jer som forældre, der kender jeres barn, hele familiens situation og jeres dagligdag bedst. I har problemerne tæt på, og derfor er det vigtigt, at I allerede fra første samtale går så aktivt ind i dialogen som muligt. Det giver det bedst mulige udgangspunkt for jeres barn og resten af familien.

Læs mere om kommunens rådgivning, herunder familievejlederordningen, i servicelovens § 11 stk. 3 og 5 samt bekendtgørelsen om familievejlederordningen.

En del kommuner har udarbejdet informationsmateriale om hjælp og støtte til familier med et barn med handicap. Søg på jeres egen kommunes hjemmeside.

KOMMUNENS SAGSBEHANDLER

Indsatsen omkring jeres barn vil ofte komme til at involvere flere fagpersoner, afdelinger og forvaltninger. I mange tilfælde vil det dog være den kommunale sagsbehandler, der bliver omdrejningspunktet i jeres samarbejde med kommunen.

For at kunne tilrettelægge den bedst mulige støtte har sagsbehandleren brug for viden om jeres familie. I skal også have mulighed for at medvirke i behandlingen af jeres sag. Derfor skal sagsbehandleren planlægge forløbet på en måde, der inddrager jer.

For at få et godt sagsforløb er det derfor vigtigt, at både I og sagsbehandleren bidrager mest muligt. Hvis I allerede tidligt i forløbet får afklaret begge parter muligheder og forventninger, styrker I et konstruktivt samarbejde fremover.

I kan f.eks. bidrage med:

- At beskrive jeres barn grundigt
- At beskrive familiens samlede situation grundigt
- At beskrive jeres forventninger til samarbejdet

Sagsbehandleren kan bidrage ved bl.a. at fortælle jer om:

- Hvordan er det offentlige system bygget op?
- Hvilke former for hjælp og støtte er der mulighed for?
- Hvad er lovgrundlaget for støtten?
- Hvordan er sagsgangen?

Hvis I har et kommunikationshandicap eller ikke taler/forstår dansk, har I ret til gratis tolkebistand, når I skal til møder

om jeres barn. Det er jeres kommune eller den myndighed, der står for mødet, der skal sørge for en professionel tolk.

Læs mere om inddragelse i jeres sag i retssikkerhedslovens § 4.

LEV har lavet pjecen *Hånd om paragrafferne: Børn og unge med udviklingshæmning*.

www.lev.dk – find pjecen under *Hjælp til selvhjælp*

→ SÅDAN LETTER I SAMARBEJDET MED KOMMUNEN

Brug god tid på at forsøge at få sat præcise ord på jeres barns og jeres families behov. Ingen børn er ens – heller ikke selv om de har samme diagnose. Sagsbehandleren har typisk kontakt til mange familier med meget forskellige behov og kender ikke på forhånd til evt. særlige forhold hos jer og jeres barn.

Opret fra starten et ringbind og en mappe på computeren, hvor I samler og organiserer al korrespondance og information om jeres barn. Gem alle skrivelser fra det offentlige her – f.eks. kopier af journalnoter fra læger, der skal bruges i forbindelse med eventuelle ansøgninger.

Medbring alle papirer, der beskriver jeres barn, til møder – f.eks. fra læge, pædagog, psykolog eller fysioterapeut.

Det kan være svært at rumme og huske alt, hvad der bliver sagt til de møder, I skal til i forbindelse med jeres barns handicap. Tag selv noter, eller bed om et skriftligt referat.

At få tingene på skrift kan gøre det lettere for jer at få overblik og overskud til at finde ud af, hvad der videre skal ske. I kan bede om at få kopi af alle de papirer, der indgår i sagen – f.eks. mødereferater, afgørelser og evt. afslag (læs om aktindsigt og partshøring på s. 18).

Får I afslag, har I ret til at få det skriftligt sammen med en vejledning om klagemuligheder og -frister (læs mere om klagemuligheder på s. 18).

Søg støtte og inspiration hos handicaporganisationer og andre familier. Ofte kan det hjælpe jer til at se nye, konstruktive vinkler på situationen.

I har ret til at tage en bisidder med til møder med myndighederne. Det kan være et familiemedlem, en ven eller en anden person, som I har tillid til.

Læs mere om retten til bisidder i forvaltningslovens § 8 og om aktindsigt i § 9 og § 10.

PPR

Pædagogisk Psykologisk Rådgivning, PPR, er et kommunalt tilbud til børn, forældre og pædagogisk personale, som undersøger, rådgiver og vejleder om småbørn, skoleelever og unge, der har behov for specialpædagogisk bistand.

I kan som forældre selv henvende jer til PPR, men jeres barn kan også blive henvist gennem daginstitutionen eller skolen. Find jeres lokale PPR via kommunens hjemmeside.

VISO

Kommuner, regioner og borgere kan få gratis rådgivning i sager på det specialiserede socialområde og i specialundervisningen. Som borgere har I mulighed for at kontakte VISO og få en uforpligtende og afklarende samtale om jeres konkrete problemstilling med en VISO-konsulent.

Rådgivningen kan supplere jeres egen kommunes ekspertise, viden og erfaring. VISO's specialrådgivning er vejledende, og det vil altid være jeres kommune, der træffer beslutning om, hvilke indsatser der skal sættes i værk i jeres sag. Derfor vil det være en god idé at inddrage jeres kommunale sagsbehandler, når I henvender jer til VISO. Kommunale beslutninger, juridiske spørgsmål og klager er ikke omfattet af rådgivningen.

Læs mere på www.socialstyrelsen.dk/viso – søg på pjecen *Specialrådgivning og erfaring fra praksis – til dig som borger*

DUKH

Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet, DUKH, giver råd og information om reglerne på handicapområdet. I kan bruge DUKH, når I mangler viden om lovgivning og støttemuligheder, har svært ved at komme i dialog med sagsbehandleren eller er utilfredse med en afgørelse i jeres sag og er i tvivl om mulighederne for at klage.

DUKH *rådgiver* kun og kan altså ikke beslutte eller tildele jer støtte eller ændre afgørelser, der er truffet af myndighederne. DUKH kan heller ikke være bisidder for jer.

DUKH har produceret en række lovguides, hvor I kan finde brugbar information om de gældende regler på området. De kan hentes gratis på DUKH's hjemmeside.

Læs mere på www.dukh.dk

FORÆLDRE- OG HANDICAP-ORGANISATIONER

At blive forældre til et barn med handicap er for de fleste en uventet situation. Mange føler sig forvirrede over at skulle håndtere de mange blandede følelser af glæde og sorg.

Det kan være en stor hjælp at få kontakt til andre forældre i samme situation. Mange forældre- og handicaporganisationer har forældregrupper, familiekurser og -rådgivning. Her vil I dels kunne få information og rådgivning, dels støtte fra ligestillede. Mange forældre har stort ud-

” Det var et vendepunkt at møde andre forældre til børn med Downs syndrom. Det var rart at møde nogle i samme situation. Alle de forbudte tanker fik frit løb – og jeg opdagede, at de andre såmænd havde de samme tanker. Det var også spændende at se de andre børn og opdage, hvor meget de i grunden kan. [Far til 3-årig dreng](#)

bytte af at møde andre forældre, udveksle erfaringer og danne netværk.

DANSKE HANDICAPORGANISATIONER

Danske Handicaporganisationer er en paraplyorganisation, der har 32 medlemsorganisationer og dækker alle typer handicap. DH yder ikke rådgivning eller støtte til den enkelte borger – men det gør medlemsorganisationerne, som I kan finde via DH's vejviser.

Læs mere på www.handicap.dk

SJÆLDNE DIAGNOSER

Sjældne Diagnoser er en sammenslutning af 47 foreninger for familier med sjældne sygdomme og handicap.

Læs mere på www.sjaeldnediagnoser.dk

SØSKENDENETVÆRK OG -GRUPPER

Flere steder i landet findes der søskende-

netværk og -grupper, som I måske kan have glæde af. For børn, der har søskende med handicap, kan det være en stor lettelse at møde og tale med andre i samme situation. Her kan de få mulighed for at dele deres erfaringer omkring det at have en bror eller søster med handicap.

Søskendegrupper består typisk af en gruppe nogenlunde jævnaldrende børn, som ledes af en eller to gruppeledere, som mødes regelmæssigt med børnene over længere tid.

I grupperne får børnene et frirum, hvor det er deltagerne og deres følelser, der er i fokus – og ikke deres søskende med handicap, som i hverdagen typisk får og kræver meget opmærksomhed.

En del kommuner samt bruger- og pårørendeorganisationer har oprettet søskende-

Vi snakkede og fik lov til at stille spørgsmål i søskendegruppen og lavede også nogle sjove ting. Det var sjovt at lege der.

[Brødre til 12-årig pige](#)

degrupper. Kontakt jeres sagsbehandler for at høre, hvilke muligheder der findes i jeres lokalområde.

➔ Læs mere om søskendenetværk og -grupper på www.soeskendefokus.dk

INTERNET OG FACEBOOK

Mange forældre til børn med handicap finder information, viden og støtte via de digitale og sociale medier. Det er muligt at søge detaljeret og specialiseret information om selve handicappet, lære af andres erfaringer og finde brugbare råd.

Når I søger information på nettet, så vær opmærksom på, at der ikke altid er tale om neutral, korrekt og troværdig information. Brug jeres sunde fornuft, og ef-

terprøv evt. de faktuelle oplysninger med relevante fagpersoner – eller forsøg at sammenligne med andre kilder.

Det kan være til stor hjælp at læse om andre familiers erfaringer, men husk, at hvert barn er unikt, og at I derfor ikke kan drage nogen direkte sammenligninger.

På sociale netværk som f.eks. facebook findes en række grupper for forældre til børn med handicap. Mange af grupperne er meget aktive og bruges til kommunikation og støtte, udveksling af konkrete råd og hjælp til håndtering af dagligdagens udfordringer. De fleste af grupperne er lukkede – dvs. I skal skrive til gruppens administrator for at blive medlemmer.

➔ www.facebook.com
– søg på jeres barns handicap

” Vores forældregruppe på facebook er fuldstændig uundværlig for de fleste af os. Vi bruger den til at dele glæder og bekymringer, til praktiske spørgsmål i dagligdagen om hjælpemidler, påklædning, at have hjælpere i hjemmet ...

Mor til 11-årig dreng

DET KAN I FÅ HJÆLP TIL

Dansk handicappolitik bygger på nogle få, men centrale principper:

Kompensationsprincippet betyder, at mennesker med nedsat funktionsevne i videst muligt omfang skal kompenseres for følgerne heraf.

Solidaritetsprincippet betyder, at alle har et ansvar for andre – hvilket bl.a. kommer til udtryk ved, at mange ydelser er finansieret gennem skattebetaling.

Ligebehandlingsprincippet betyder, at enhver skal sikres lige muligheder for at udvikle og nyttiggøre sine potentialer og udvikle færdigheder i overensstemmelse med sine evner.

Sektoransvarlighedsprincippet betyder, at den offentlige sektor, der udbyder en ydelse, en service eller andet, er ansvarlig for, at den pågældende tjeneste eller ydelse er tilgængelig for borgere med nedsat funktionsevne.

Det betyder i praksis, at det f.eks. er skolen, som har ansvar for, at jeres barn får den støtte, der er brug for i skolen – hvorimod det er socialforvaltningen, der har ansvaret for at yde hjælpen i fritiden. Inden for hjælpemiddelområdet betyder det, at ansvaret for støtte til hjælpemidler til

jeres barn placeres de steder, hvor behovet for hjælpemidlerne optræder.

SUNDHED OG BEHANDLING

Som en følge af sektoransvarlighedsprincippet er indsatsen på handicapområdet ikke alene en opgave for socialsektoren, men rækker ind i andre områder som f.eks. undervisnings- og sundhedssektoren.

I kan få forskellige former for hjælp i sundhedssektoren – dvs. hos jeres egen læge, en speciallæge eller på børneafdelingen på hospitalet. Men der er også mulighed for at få forskellige former for støtte til behandling gennem jeres kommune.

PSYKOLOGSTØTTE

Hvis I eller jeres barn har brug for psykologisk støtte, er der flere muligheder.

Tilbuddene varierer og kan f.eks. dreje sig om rådgivning fra Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), socialforvaltningen eller kommunens specialrådgivning. Spørg jeres sagsbehandler om, hvilke tilbud der findes i jeres kommune.

Hvis der er tale om en alvorlig krise, kan I

” Jeg har kunnet løse mange ting på egen hånd, men jeg har kunnet løse det hele lidt bedre, når jeg har været ved min psykolog. Det har for mig betydet, at jeg bedre har kunnet forstå mine egne reaktioner, min kærestes reaktioner – og samtidig se tingene lidt udefra. [Mor til 5-årig pige](#)

efter en henvisning fra jeres læge få dækket noget af udgiften til psykologsamtaler. På nogle hospitaler kan der desuden være mulighed for at få samtaler med en psykolog.

 Læs mere om tilskud til psykologbehandling i sundhedslovens § 69.

FYSIOTERAPI OG ANDRE SUNDHEDSYDELSER

Ud over undersøgelser og behandling kan sundhedssektoren også tilbyde andre former for hjælp til jeres barn. Det drejer sig bl.a. om forebyggende sundhedsydelser og fysioterapi.

Jeres barn i skolealderen kan få øget rådgivning og ekstra forebyggende undersøgelser ved sundhedsplejerske eller læge.

Hvis jeres barn har behov for fysioterapi, kan I få tilskud til behandling. Har jeres barn et varigt handicap, kan I – hvis en række kriterier er opfyldt – få behandlingen gratis. Vær opmærksom på, at I først skal have en henvisning fra jeres læge.

 Læs mere om særlige forebyggende sundhedsydelser til børn og unge i sundhedslovens § 122 og 123.
Læs mere om tilskud til fysioterapi i sundhedslovens § 67.

 Læs mere om Sundhedsstyrelsens retningslinjer for adgang til fysioterapi på www.sst.dk – søg på *fysioterapi*

BEHANDLINGSREDSKABER

Alt efter jeres barns behov kan I få brug for forskellige former for behandlingsredskaber. Behandlingsredskaber bruges typisk som led i – eller fortsættelse af – den behandling, der er påbegyndt på sygehuset. Formålet med behandlingsredskaberne er enten at forbedre resultatet af behandlingen eller modvirke en forværring af jeres barns tilstand.

Det er sygehuset, der skal stille behandlingsredskaberne til rådighed eller hjælpe jer med at anskaffe dem.

 Læs mere om Sundhedsstyrelsens retningslinjer for behandlingsredskaber på www.sst.dk – søg på *behandlingsredskaber*

ØKONOMISK STØTTE OG HJÆLPEMIDLER

MERUDGIFTER

Hvis jeres barn har en betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne eller indgribende kronisk eller langvarig lidelse og bor hjemme, kan I få dækket de nødvendige merudgifter, som I har i forbindelse med at forsørge jeres barn.

Merudgiften skal være en konsekvens af jeres barns nedsatte funktionsevne. Det er jeres sagsbehandler, som – sammen med jer – vurderer, hvilke merudgifter I kan få dækket. Der er tale om et individuelt skøn, beløbet skal overstige et minimumsbeløb og er hverken skattepligtigt eller indtægtsbestemt.

Vær opmærksom på, at pga. af det såkaldte sektoransvarlighedsprincip (læs mere på s. 11) skal f.eks. udgifter til behandling dækkes af sundhedssektoren, udgifter til undervisning af uddannelsessystemet osv. – og dem kan I derfor ikke få hjælp til efter servicelovens § 41 (merudgifter).

Hvis jeres barn er anbragt uden for hjemmet, f.eks. i familiepleje eller på en døgn-

institution, kan I ikke modtage merudgiftsydelse.

Læs mere om merudgifter i servicelovens § 41.

DUKH har lavet lovguiden *Værd at vide om kompensation af merudgifter til børn*

www.dukh.dk – find guiden under *Hjælp til selvhjælp*

TABT ARBEJDSFORTJENESTE

For nogle børn med handicap kan det være den bedste løsning, at de passes hjemme af deres forældre. Hvis kommunen vurderer, at det er nødvendigt, at en af jer helt eller delvist passer jeres barn og derfor ikke kan arbejde som hidtil, kan I søge kompensation for tabt arbejdsfortjeneste. Vær opmærksom på, at der er et økonomisk loft over ydelsen.

Der er ingen entydige regler for, hvor mange timers kompensation, I kan modtage. Det afgørende er, hvor mange timer der er nødvendige for at varetage pasningen. Der vil være tale om en konkret, individuel vurdering.

Det kan være et fuldtids-koordineringsarbejde at have et barn med handicap, og jeg har da overvejet at søge om tabt arbejdsfortjeneste, men har valgt at bevare mit fuldtidsjob. Det er super hårdt, men værd at kæmpe for, og kommunen har heldigvis bakket op og givet os nattevagt fire nætter om ugen, så det kan hænge sammen. [Mor til 2-årig pige](#)

 Læs mere om tabt arbejdsfortjeneste i servicelovens § 42.

 DUKH har lavet lovguiden *Værd at vide om kompensation for tabt arbejdsfortjeneste*
www.dukh.dk – find guiden under *Hjælp til selvhjælp*

HJÆLPEMIDLER

Hvis jeres barn har en varigt nedsat funktionsevne, kan kommunen muligvis bevilge forskellige former for tekniske eller kropsbårne hjælpemidler. Det er et krav, at hjælpemidlerne i væsentlig grad afhjælper følgerne af jeres barns handicap eller letter dagligdagen. Det er kommunen, der skal stille hjælpemidlerne til rådighed eller hjælpe jer med at anskaffe dem.

 Læs mere om hjælpemidler i servicelovens § 112 og § 113.

 Læs mere om hjælpemidler på
www.sm.dk – søg på *hjælpemidler og forbrugsgoder*

 DUKH har lavet lovguiden *Værd at vide om hjælpemidler & forbrugsgoder*
www.dukh.dk – find guiden under *Hjælp til selvhjælp*

STØTTE TIL BIL

Hvis jeres barn pga. en varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har meget vanskeligt ved at færdes uden bil, kan I søge om støtte til køb af bil, nødvendig indretning af bilen og evt. om kørekort.

 Læs mere om støtte til bil i servicelovens § 114.

 DUKH har lavet lovguiden *Værd at vide om støtte til køb og indretning af bil*
www.dukh.dk – find guiden under *Hjælp til selvhjælp*

BOLIGÆNDRINGER

Hvis jeres barn har en varigt nedsat funktionsevne, kan kommunen bevilge støtte til ændringer i jeres bolig. Det er et krav, at boligændringerne er nødvendige for at gøre boligen bedre egnet som opholdssted for jeres barn. Husk, at I altid bør søge om og have en bevilling fra kommunen, før I laver noget om selv.

 Læs mere om boligændring og boligsælg i servicelovens § 116.

 DUKH har lavet lovguiden *Værd at vide om støtte til indretning og anskaffelse af bolig*
www.dukh.dk – find guiden under *Hjælp til selvhjælp*

 Dét, der fylder en mest, når man får diagnosen, er ”hvordan skal det gå? Bliver vi nogensinde glade igen? Kommer han til at lave narrestreger i sin kørestol?” Og det gør han jo i dén grad – heldigvis. [Mor til 11-årig dreng](#)

” Som par bliver man udfordret på flere måder. Man kan blive nødt til at tale om ting, som man ellers ikke ville have gjort. Man skal være sparrings- og samarbejdspartner for hinanden i en helt anden grad end i en almindelig familie.

Mor til 11-årig dreng

ANDRE FORMER FOR STØTTE OG UDREDNING

AFLØSNING OG AFLASTNING – FOR AT LETTE JER SOM FORÆLDRE

Når I har et barn med handicap, er det ofte nødvendigt at tilrettelægge dagligdagen ud fra jeres barns behov for støtte, hjælp, behandling og undersøgelser. Afløsning eller aflastning kan være forudsætningen for, at I har ressourcer nok til et arbejdsliv og kan give jer tid til eventuelle søskende – og til hinanden.

Afløsning (i eget hjem) og aflastning (uden for hjemmet) kan foregå i kortere eller længere tid. Det er jeres sagsbehandler, der vurderer, hvilke tilbud I kan få. I vurderingen indgår graden af jeres barns

handicap og familiens situation som helhed. Derfor er det vigtigt, at I får sat ord på jeres behov og dagligdag, så I sammen kan finde den rette løsning.

Hvis pasningen af jeres barn er så krævende, at I har svært ved at nå andre gøremål, kan jeres sagsbehandler vurdere, om I som forældre har brug for personlig praktisk hjælp til jeres barn eller afløsning i jeres hjem, hvor en person passer barnet i et bestemt antal timer. Det kan også være, at I har brug for, at jeres barn i kortere perioder (f.eks. en weekend) opholder sig et andet sted.

Læs mere om personlig hjælp i servicelovens § 83 og om afløsning eller aflastning i servicelovens § 84.

SÆRLIG STØTTE – TIL JERES BARN

Det er også muligt at få bevilget aflastning eller anden form for støtte på baggrund af jeres barns behov. Der er stor forskel på tilbuddene i de enkelte kommuner, men der kan f.eks. være tale om praktisk eller pædagogisk støtte og vejledning til jer, så jeres barn bliver i stand til forsat at få en velfungerende dagligdag.

Før I kan få denne form for særlig støtte til jeres barn, skal kommunen lave en børnefaglig undersøgelse.

Læs mere om særlig støtte i servicelovens § 52.

BØRNEFAGLIG UNDERSØGELSE

Forudsætningen for, at I kan få særlig støtte (efter § 52, se ovenfor) til jeres barn, er, at der bliver lavet en børnefaglig undersøgelse (§ 50 undersøgelse).

En børnefaglig undersøgelse udarbejdes ud fra samtaler med jer som forældre, jeres barn (hvis det er muligt), beskrivelser af jeres barn fra de relevante fagpersoner samt sagsbehandlerens vurdering af jeres barns forhold.

Den børnefaglige undersøgelse skal skabe et overblik over situationen for jeres barn og jeres familie. Undersøgelsen skal være med til at sikre, at I får den støtte, der er behov for.

I undersøgelsen ser man først og fremmest på, hvilke behov jeres barn har, men formålet er også at finde frem til de ressourcer og handlemuligheder hos jeres

barn, jeres familie og netværk, der kan bidrage til at overvinde problemerne.

Hvis det vurderes, at jeres barn har behov for støtte, skal der laves en handleplan med målene for indsatsen, hvilken slags foranstaltning jeres barn kan få, og hvor længe foranstaltningen skal vare. Handleplanen skal løbende justeres.

Det kan være svært at have kommunen så tæt inde i privatlivet – man starter med at være en ret almindelig familie, og pludselig skal man svare på, hvordan man som forældre deler opgaver i hjemmet imellem sig, og om far er i stand til at passe barnet om natten.

[Mor til 11-årig dreng](#)

Læs mere om børnefaglig undersøgelse i servicelovens § 50 og om handleplaner i servicelovens § 140.

Læs mere om § 50 undersøgelsen på www.fbu.dk – søg under *Artikler & bøger* – *Undersøgelse som forudsætning for indsats*

Læs mere om handleplaner på www.handicap.dk – søg på *oversigt over handleplaner og metoder*

ANBRINGELSE UDEN FOR HJEMMET

Hvis I ikke har mulighed for at have jeres barn hjemme, findes der forskellige tilbud, hvor han eller hun i stedet kan bo, f.eks. plejefamilier, opholdssteder og andre døgntilbud. I skal som udgangspunkt betale delvist for anbringelsen. Beløbet beregnes ud fra jeres indkomst, men der er i visse tilfælde mulighed for at nedsætte betalingen.

Hvis jeres barn bliver anbragt uden for hjemmet, har I stadig forældremyndigheden.

Læs mere om særlige støtteforanstaltninger (som f.eks. anbringelse uden for hjemmet) i servicelovens § 52 stk. 3 og om typer af anbringelsessteder i servicelovens § 66.

Hvis jeres barn skal anbringes uden for hjemmet, kan det være en stor hjælp at tale med andre forældre i samme situation.

Læs mere på www.fbu.dk

RETSSIKKERHED OG KLAGEREGLER

PARTSHØRING

Hvis I er parter i en sag (f.eks. søger om ydelser eller støtte), har myndigheden pligt til at høre jer, inden den træffer afgørelse, hvis den har nogle oplysninger, som er væsentlige, som I ikke kender, og som ikke er til fordel for jer.

§ Læs mere om partshøring i forvaltningslovens § 19 og § 20.

AKTINDSIGT

I har – med enkelte undtagelser – adgang til at se alle de dokumenter, der indgår i sagsbehandlingen hos en offentlig myndighed. I kan bede om aktindsigt skriftligt eller mundtligt.

§ Læs mere om aktindsigt i forvaltningslovens § 9 og § 10.

KLAGEREGLER

Hvis I mener, der er sket fejl i jeres sag, eller får I afslag på noget, I har søgt, har I normalt mulighed for at klage. Afslag skal gives skriftligt sammen med en vejledning om, hvordan og til hvem I skal klage. Vær opmærksom på de tidsfrister, der gælder for indsendelse af klagen.

Det sociale område: Klagen sendes til jeres kommune, der skal revurdere afgørelsen. Hvis kommunen ikke giver jer ret i klagen, skal den sendes videre til Det Sociale Nævn.

” Jeg fik et råd under en af de længere ventetider på sagsbehandling: Fat mod – det er et spørgsmål om tid, så løser tingene sig. Alting løser sig, uanset om det så tager år at vente på. Der er ingenting, der vil gå uløst hen. Det har hjulpet mig mange gange. [Mor til 5-årig pige](#)

Sundhedsområdet: Hver region har et patientkontor, hvor I kan få vejledning om, hvad I kan klage over samt hjælp til at udforme klagen.

→ Læs mere på www.patientombuddet.dk

Undervisningsområdet: Vil I klage over almindelige undervisningstilbud eller specialundervisning, skal I henvende jer til kommunen eller den skoleleder, som har truffet afgørelsen. Hvis jeres barn modtager specialundervisning, er der mulighed for at klage til Klagenævnet for Specialundervisning.

→ Læs mere på www.klagenævnet.dk

→ Danske Handicaporganisationer har udgivet pjecen *Kend spillereglene*, hvor I kan læse mere om sagsbehandling, afgørelser og klageregler. www.dh.dk
– søg på *kend spillereglene*.

→ I DUKHs lovguider for de enkelte relevante områder gives forklaringer på, hvordan I kan klage. www.dukh.dk – find guiderne under *Hjælp til selvhjælp*

→ Læs mere om Ankestyrelsens principafgørelser på de relevante lovområder www.ast.dk – søg på *Find principafgørelser*

BARNETS ALDERSTRIN

RÅDGIVNING FØR FØDSELEN

Hvis en graviditetsundersøgelse viser, at jeres barn vil få et handicap eller en kronisk sygdom, kan I blive stillet over for et svært valg: Ønsker I at fortsætte graviditeten, eller skal den afbrydes? I denne situation er det vigtigt, at I har et kvalificeret grundlag for at træffe en beslutning.

I vil som regel blive rådgivet af fagpersonerne på det fødested, hvor kvinden går til undersøgelse. I kan også modtage rådgivning fra en genetisk afdeling, hvis der er arvelige sygdomme i jeres familie.

Rådgivningen vil omfatte den viden, man har om jeres barns handicap, hvilke muligheder der er for behandling og hvilken betydning handicappet kan få for barnet og for jeres familie.

Til denne rådgivning hører også information om, hvilke muligheder der er for at få støtte, evt. ved at I får formidlet kontakt til den relevante handicap- eller forældreorganisation, hvor I evt. kan tale med andre forældre, der har et barn med handicap.

Senere i graviditeten kan I få råd og vejledning hos jeres praktiserende læge, hos

sundhedsplejersken eller på det nærmeste jordemodercenter.

Sundhedsstyrelsens har udgivet pjecen *Risikovurdering og fosterdiagnostik*

www.sst.dk – søg på *fosterdiagnostik*

Landsforeningen LEV, den private forening for udviklingshæmmede, pårørende og andre interesserede, rådgiver også om fosterdiagnostik

www.lev.dk – søg på *fosterdiagnostik*

0-3 ÅR SUNDHED, TRIVSEL OG PASNING

Efter fødslen tilbydes I besøg af sundhedsplejersken. I kan tale med hende om alt, der angår jeres barn og hele familiens sundhed og trivsel, f.eks. problemer i dagligdagen, forælderroller, ansvar, sorg og krise.

Senest tre måneder efter, at kommunen har fået kendskab til, at jeres barn har et varigt og betydeligt handicap, skal I tilby-

des familievejledning. Familievejlederen skal fortælle jer, hvilke andre relevante fagpersoner, som kan rådgive og vejlede jer (læs mere om familievejlederordningen på s. 5).

Det er vigtigt for jeres barns udvikling, at der sættes ind tidligt. Ofte vil det betyde, at kommunens specialrådgivning, Pædagogisk Psykologiske Rådgivning (PPR) eller andre instanser inddrages.

I kender jeres barn bedst, og det er derfor vigtigt, at I som forældre indgår i en tæt dialog med de relevante fagpersoner om at vurdere og beskrive jeres barns behov så præcist som muligt.

PASNING

Når I får behov for et pasningstilbud til jeres barn, er det kommunen, der skal sørge for et dagtilbud. Som udgangspunkt vil man forsøge at inkludere barnet i de almindelige dagtilbud: dagpleje, vuggestue og børnehave. Kommunen skal sørge for, at der her er den nødvendige støtte til rådighed, f.eks. støttepædagog, hjælpemidler, særligt legetøj mv.

Kan det ikke lade sig gøre at inkludere jeres barn i de almindelige pasningstilbud, vil kommunen først foretage en udredning af behovet for særlig støtte og derefter sammen med jer beslutte, hvilket særligt dagtilbud der vil være bedst for jeres barn.

 Læs mere om særlige dagtilbud i servicelovens § 32.

 Spørg sundhedsplejersken eller familievejlederen, om der findes informationsmateriale om netop jeres barns handicap. Der kan også være hjælp at hente i de relevante handicap- og forældreorganisationer.
www.handicap.dk

 Socialstyrelsen har udgivet en række materialer omkring sjældne handicap.
www.socialstyrelsen.dk – søg på *sjældne handicap*

 Husk, at efter diagnosen er ens barn stadig det samme barn som før. Barnet er ikke sin diagnose. [Far til 11-årig pige](#)

3-7 ÅR

BØRNEHAVE, SPECIALTILBUD OG SKOLESTART

I skal i god tid sammen med kommunen tage stilling til, om jeres barn skal i en almindelig børnehave, eller om der er behov for et specialtilbud. Her er det vigtigt, at I som forældre er aktivt med til at beskrive jeres barn – det er jer, der har det tætteste kendskab til jeres barns ressourcer og behov.

Vurderingen af, om jeres barn skal tilbydes det ene eller det andet, skal tage udgangspunkt i en konkret, individuel vurdering af barnets samlede situation. Som

udgangspunkt vil man forsøge at inkludere jeres barn i kommunens almindelige dagtilbud.

Hvis det ikke er muligt, vil kommunen først foretage en udredning af behovet og derefter evt. tilbyde jer et særligt dagtilbud. Vær opmærksom på, at der er forskel på de enkelte kommuners tilbud.

HJEMMETRÆNING

Hvis I som forældre ikke ønsker at benytte det tilbud, I har fået anvist, har I mulighed for at søge om godkendelse til hjemmetræning af jeres barn. For at I kan få godkendt – og støtte til – hjemmetræningen, skal en række betingelser være opfyldt, og der skal først laves en børne-

faglig undersøgelse (§ 50 undersøgelse – læs mere på s. 16). Hjemmetræningen skal imødekomme jeres barns behov, og I skal som forældre være i stand til at udføre opgaven.

OVERGANG TIL SKOLE

Når I har et barn med handicap, er det særlig vigtigt at starte i god tid med at planlægge skolestarten, gerne 1-2 år før det bliver aktuelt. Det er en god idé at få sat navn på – og få inddraget – den person, der skal koordinere overgangen mellem børnehave og skole. Det er som regel en repræsentant fra Pædagogisk Psykologisk Rådgivning (PPR), som kender de forskellige relevante skoletilbud og kan rådgive jer om valget (læs mere om PPR på s. 8).

Læs mere om særlige dagtilbud og hjemmetræning i servicelovens § 32.

www.dukh.dk – søg på *hjemmetræning*

Center for Små Handicapgrupper har udgivet håndbogen *En god skolestart – for børn med sjældne handicap*, som med fordel også kan læses selv om jeres barn ikke har et sjældent handicap.

www.socialstyrelsen.dk – søg på *En god skolestart*

LEV står bag et projekt om forældredialog og folkeskolen for alle. Læs mere på

www.foraeldredialog.dk

Vi fik vores datter i en almindelig børnehave, og det har været altafgørende, at hun kunne blive i vores nærmiljø. Hun har venner og venner iblandt dem, hun er vokset op med. Og de ser hende som den, hun er som person – og ikke bare som en pige i kørestol. [Mor til 5-årig pige](#)

7-12 ÅR

SKOLE, SPECIALUNDERVISNING OG FRITIDSTILBUD

Børn med handicap er omfattet af folkeskoleloven og er – i lighed med andre børn – undervisningspligtige. Som udgangspunkt vil man forsøge at inkludere børn med handicap i de almene skoletilbud, så de tager del i den almindelige undervisning, men med de nødvendige støt-teforanstaltninger.

Det er PPR (Pædagogisk Psykologisk Rådgivning), der vurderer, om der er behov for specialundervisning og specialpædagogisk bistand. I kan henvende jer til PPR for at få hjælp til at afklare, hvilket skoletilbud jeres barn har behov for, samt få information og rådgivning om de muligheder I har ved valget af skole.

Det er kommunen, der skal stille et relevant skoletilbud til rådighed. Hvis det ikke findes i kommunen, kan jeres barn få et andet tilbud – f.eks. i en anden kommune eller i et af de specialiserede regionale tilbud.

Hvis det vurderes, at jeres barn har brug for det, skal skolen stille hjælpemidler og personlig og praktisk hjælp til rådighed. Vær opmærksom på, at hjælpen gives efter et individuelt skøn, og at der er forskel på tilbuddene i de forskellige kommuner.

Skolevalget skal ske i samråd med jer som forældre, og jeres ønsker skal fremgå tydeligt af indstillingen. Derfor er det vigtigt, at I aktivt er med til at beskrive jeres

Vi prøver at lade være med at måle vores datters udvikling i forhold til andre børns fremskridt, men i stedet i forhold til hvordan hun selv udvikler sig. [Far til 11-årig pige](#)

barns situation og behov så grundigt som muligt.

Hvis I ønsker at vælge en privatskole til jeres barn, bør I først kontakte kommunen for at få rådgivning om de særlige regler, der gælder om bl.a. betaling, støttemuligheder og fritidstilbud.

FRITIDSTILBUD

Når skoleplanlægningen er på plads, bliver næste skridt at finde det rigtige fritidstilbud i den kommunale skolefritidsordning (SFO), fritidshjem eller et klubtilbud. Som udgangspunkt vil man forsøge at inkludere jeres barn i de almindelige fritidstilbud, men nogle børn kan have behov for et specialtilbud sammen med andre børn med handicap.

Læs mere om undervisningstilbud i folkeskolelovens § 3, stk. 2 (specialpædagogisk bistand til skolebørn), § 20, stk. 2 (specialundervisning og specialpædagogisk bistand) og § 20, stk. 3 (lands- og landsdelsdækkende undervisningstilbud).

Læs mere om specialundervisning på www.uvm.dk — søg på *specialundervisning i folkeskolen*

Læs mere om inklusion på www.dch.dk — søg på *inklusion*

12-14 ÅR

FRITIDSAKTIVITETER, FÆLLESSKAB OG LEDSAGEORDNING

Det er vigtigt for alle børn at føle sig som en del af et fællesskab, f.eks. i skolen, fritidstilbuddet eller andre sociale sammenhænge. Et aktivt fritidsliv er med til at styrke jeres barns sociale liv og kontakt til omverdenen.

I alle kommuner findes almindelige fritidstilbud som fritidsklub, ungdomsskole, skolefritidsordning (SFO) eller idræts- og hobbyaktiviteter. Den enkelte kommune afgør selv, om den derudover ønsker at have særlige fritidstilbud til børn og unge med handicap.

LEDSAGELSE

Som alle andre større børn og unge har hjemmeboende børn og unge med handicap brug for at deltage i selvvalgte aktiviteter uden for hjemmet — uden at I som forældre kommer med. Det styrker selvstændiggørelsen, og det giver mulighed for at etablere og vedligeholde sociale kontakter og venskaber.

Børn og unge (12-18 år) kan få op til 15 timers ledsagelse om måneden fra kommu-

nen, hvis de på grund af deres handicap ikke kan færdes ude alene uden støtte – og hvis de i øvrigt opfylder betingelserne for ordningen (der må f.eks. ikke være behov for socialpædagogisk bistand, og ledsageren skal ikke fungere som støtteperson eller besøgsven).

SAMVÆR MED LIGESTILLEDE

Børns selvtillid styrkes i samværet med ligestillede. Det kan derfor være en god idé, at I undersøger mulighederne for, at jeres barn kan få kontakt med andre børn, der også har et handicap.

Til større børn og unge har handicaporganisationerne forskellige tilbud, og det er muligt at dyrke handicapidræt inden for en række forskellige sportsgrene. I kan også undersøge mulighederne for at komme på kurser og familie-ferieophold.

” Min datter ved udmærket godt, at hun er lidt anderledes end andre. Men hun skal nok lære at få et godt liv.

[Far til 11-årig pige](#)

 Læs mere om klubtilbud og særlige klubtilbud i servicelovens § 36.

 Læs mere om ledsageordningen i servicelovens § 45.

 Læs mere om ledsageordningen i pjecen *Ledsageordningen for børn og*

unge med fysisk eller psykisk handicap
www.socialstyrelsen.dk
– søg på *ledsageordning*

Læs mere om idrætsaktiviteter på www.dhif.dk – søg på *aktiviteter*

14-16 ÅR

UNGDOMSLIV, UDDANNELSE OG FREMTIDSPLANER

I god tid før sidste skoleår bør I begynde at drøfte fremtiden for – og med – jeres barn. Det er vigtigt at få afklaret forventninger og muligheder, så I kan planlægge langsigtet, når der inden længe skal træffes valg om uddannelse og fritid – og om bolig og arbejde på længere sigt.

Den unge har krav på at få et uddannelses- eller beskæftigelsestilbud efter 9. klasse. De enkelte uddannelsesinstitutioner skal selv stille den nødvendige kompenserende støtte til rådighed.

Det er den lokale afdeling af Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU), der skal vejlede den unge i overgangen fra folkeskolen til ungdomsuddannelserne.

Find den lokale UU-afdeling på www.ug.dk

Læs om tilgængelighed til uddannelse på www.tilgaengelighed.emu.dk

16-18 ÅR

UNGDOMSUDDANNELSE, OVERGANG TIL VOKSEN- LIVET OG ÆNDREDE REGLER

Unge med handicap, der begynder på en ungdomsuddannelse, skal have den nødvendige støtte og de nødvendige hjælpemidler. Det er uddannelsesstedet, der vurderer og afklarer, hvilken slags støtte den unge har brug for – og som skal sørge for at skaffe den. Uddannelsesstedet skal også sørge for, at skolen og undervisningen er tilgængelig.

SÆRLIGT TILRETTELAGT UNGDOMSUDDANNELSE – STU

Hvis jeres barn har en så omfattende funktionsnedsættelse, at der ikke er mulighed for – selv med den relevante støtte – at gennemføre en ordinær ungdomsuddannelse, skal kommunen tilbyde en 3-årig særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU).

Formålet med en STU er, at den unge får personlige, sociale og faglige kompetencer til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt. Ungdomsuddannelsen indeholder derfor elementer af almen dannelse, udvikling af evner og interesser samt møder med den praktiske virkelighed. Samtidig giver ungdomsuddannelsen tilknytning til et ungdomsmiljø, hvor den unge kan få nye sociale erfaringer.

Det er den lokale afdeling af Ungdommens Uddannelsesvejledning (UU) i kommunen, der indstiller den unge til STU. Det er dog kommunen, der skal træffe afgørelse i forhold til, om den unge er berettiget til uddannelsen.

HANDLEPLAN

Hvis der efter en børnefaglig undersøgelse (§ 50 undersøgelse) er bevilget særlige støtteforanstaltninger og lavet en handleplan, skal der heri opstilles konkrete mål for den unges overgang til voksenlivet (bl.a. i forhold til beskæftigelse og uddannelse), når han eller hun fylder 16 år.

FRA BARN TIL VOKSEN

I god tid før den unge bliver 18 år, skal I modtage rådgivning om de muligheder, der findes, når jeres barn fylder 18 år. På dette tidspunkt bliver han eller hun personlig myndig og får derfor sin egen sagsbehandler. Herefter er det kun, hvis den unge selv ønsker det, at I kan deltage ved møder med sagsbehandleren (som bisidere).

Hvis jeres barn har en meget betydelig funktionsnedsættelse, kan I søge om værgemål (at en anden – en værge – kan handle på hans eller hendes vegne). Søg rådgivning og vejledning hos jeres sagsbehandler eller i statsforvaltningen.

Vær opmærksom på, at den unges overgang til voksenlivet ændrer på de ydelser, tilbud og rutiner, som har været en del af jeres hverdag.

Indtil nu har fokus ved vurderingen af jeres barns behov for støtte været på jer som familie. Men når jeres barn bliver myndigt, er han eller hun ikke længere omfattet af jeres forsørgelsespligt, så myndighederne vil herefter først og fremmest fokusere på den unges egne forhold og behov – og altså ikke længere se på familiens samlede situation.

Det betyder bl.a., at en række merudgiftsydelser og tabt arbejdsfortjeneste uden varsel ophører. I skal derfor i god tid overveje, hvad de ændrede vilkår betyder for jer som familie. Søg rådgivning hos jeres sagsbehandler.

 Læs mere om STU (særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse) i Lov om

ungdomsuddannelse for unge med særlige behov, lov nr. 564.

 Læs mere om handleplan til unge i servicelovens § 140 stk. 3.

 DUKH har lavet lovguiden *Værd at vide om overgangen fra barn til voksen* (til både forældre og unge) www.dukh.dk – find guiden under *Hjælp til selvhjælp*

 LEV-pjecen *Hånd om paragrafferne: 18 år...og hvad så?* er til forældre til udviklingshæmmede, men kan med fordel også læses af andre. www.lev.dk – find pjecen under *Hjælp til selvhjælp*

 Socialstyrelsen har lavet pjecen *Vigtige Valg til unge med handicap* www.socialstyrelsen.dk – søg på *vigtige valg*

 Læs mere om særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse på www.ug.dk – søg på *unge med særlige behov*

 For mig betød det ALT at starte på en uddannelse. Det var så vigtigt for mig at komme ud og blive en del af det sociale fællesskab med en masse almindelige unge.

[21-årig teologistuderende](#)

FORÆLDRE TIL ET

BARN MED FYSISK ELLER PSYKISK HANDICAP

Denne guide er til jer, der er forældre til eller venter et barn med handicap. Guiden gennemgår de vigtigste tilbud om hjælp og støtte og giver jer en række henvisninger til, hvor I kan søge mere viden.

” Det er rigtig godt at have så meget information samlet på ét sted – det er bestemt noget, vi har manglet i flere situationer. Tingene er forklaret, så vi kan forstå det, og det er dejligt at læse nogle udsagn fra andre forældre, der har prøvet at stå i samme situation. *Mor til 6-årig dreng*